

Slovensko imenoslovje v Porabju

Marija Kozar

IZVLEČEK: V prispevku je kratek pregled značilnosti slovenskih imen v Porabju. Ta so prikazana s tipičnimi primeri, ki kažejo tudi vpliv madžarskega jezika.

Slovenian Onomastics in the Porabje Area

ABSTRACT: The article brings a systematic overview of the essential characteristics of Slovenian names in the Porabje area. They are illustrated with typical examples which also reflect the influence of Hungarian.

Slovensko Porabje leži ob reki Rabi, južno od *Monoštra* (*Szentgotthárd*) v Železni županiji (*Vas megye*), na zahodnem delu Madžarske, stisnjeno med avstrijsko in slovensko mejo. Poimenovanja "*rábski, porábski Slovénci, Porábje, Slovénsko Porábje*" so nastala po prvi ter drugi svetovni vojni in izvirajo iz matične Slovenije. Porabje obsega devet slovenskih vasi (**knjižno/narečno**): **Ándovci/Ándovci, Dólnji Seník/Dolèjnji Siník, Górnji Seník/Gorèjnji Siník, Ótkovci/Otkóufci, Rítkarovci/Ritkaróufci, Sakalóvci/Sakalóufci, Slovénska ves/Slovénska vés, Štévanovci/Štévanofci, Vérical/Vérice**.

Od devetih krajevnih imen je pet množinskih. Dva sta moškega spola, ostali so ženskega spola. Slovensko ime za mesto *Szentgotthárd – Monošter* – je edninski in moškega spola. Dvobesedna so tri: *Dolnji* in *Gornji Senik* ter *Slovenska ves*. Levi prilastek pri prvih dveh izraža prostorsko razmerje med dvema *Senikoma*, pri tretji pa etnično pripadnost. Večina porabskih krajevnih imen je naglašeni na nekončnem zlogu.

Najstarejša vas – tudi po pričevanju listin – je *Slovenska ves* s samostalniškim jedrom *ves* in levim prilastkom, ki izraža etnično pripadnost. Starejše je tudi krajevno ime *Dolnji Senik* z levim prilastkom *dolnji*. Mlajše je ime *Gornji Senik*. (Listina iz leta 1378 omenja le eno vas: *Zelnuk superior et inferior. Gornji Senik* se pojavi kot posebna vas šele leta 1387. V isti listini se pojavi ime vasi *Iwanfolua* (*Ivanova vas*), ki je danes del Gornjega Senika (*Janezov breg*). Vas je dobila ime najbrž po zavetniku cerkve, sv. Janezu Krstniku.) Ime *Senik* kaže na *sěnyikъ iz *seno > *senō*. Obstaja pa možnost, da je iz besede *zelnik*, kajti v 16. stoletju je med dajatvami naštetu tudi *zelje*. Potemtakem so v vasi morali imeti zelnike.

Izpeljanka osebnoimenskega izvora so *Števanovci*. Vas je domnevno dobila ime po cistercijanskem opatu sv. (*Stephenu*) *Hardingu*, ki je tudi patron števanovske cerkve. Ime *Sakalovci* izvira iz imena divje ptice *sokol*. Krajevno ime tujega izvora je *Monošter* (iz madž. *monostor*, kar je iz lat. *monisterium* 'samostan') po v kraju delujoči ustanovi (cistercijanskem samostanu). Starejše, bolj razširjeno slovensko ime mesta je *Varaš*. Beseda *váras* kot levi prilastek pomeni v madžarščini 'kraj z gradom'. Kasneje je beseda postala samostalnik, a se je spremenil v *o: város* v pomenu 'mesto'.

Pomenski podstavki krajevnih imen *Andovci*, *Otkovci*, *Ritkarovci* in *Verica* so še nedognani. Ime *Andovci* bi lahko nastalo iz izraza *qdolci „prebivalci doline“, *Ritkarovci* pa iz besede *rihtar* (sodnik).

Ledinska imena v Porabju so deloma enojezična (samo slovenska, madžarska ali nemška), deloma pa dvo- in trijezična (madžarsko-slovenska, slovensko-nemška, nemško-madžarska, oziroma madžarsko-slovensko-nemška). Več kot polovica imen je slovenskih. Večina označuje geomorfološke pojme in ceste. Slovenska imena so v največjem številu zastopana na *Verici-Ritkarovcih* (*Kétvölgy*) in v *Andovcih* (*Orfalu*), v najmanjšem na *Dolnjem Seniku* (*Alsószölnök*) kjer živijo tudi Nemci in Madžari. Kakor se vasi oddaljujejo od Monoštra, tako se manjša delež dvojezičnih, oziroma madžarskih ledinskih imen. Ozemlja so poimenovana z ustreznimi zemljepisnimi pojmi, ki se jim največkrat dodajajo priimki in domača imena tistih ljudi, ki so doma v bližini. Lahko so pa poimenovana tudi po kaki lastnosti kraja, po značilnem gozdu itd. (*Gúbin dóu*, *Mélekin vréjek*, *Vánkin bréjg*, *Tóupoldje*, *Söverca*, *Garbénšček*.) Poimenovanja se lahko torej delijo po obliki, legi, lastniku ali nastanju (*Dóu*, *Dolènji vrh*, *Djéckin dóu*, *Žěžána*).

V Porabju ima posameznik priimek (*imé po pisávi*), ime (*krstno imé*), hišno ime (*iž/i/no imé*) in vzdevek (*cónarsko imé*). Najpogostejši priimki so *Bajzek*, *Gyécsek* (*Dječček*), *Sulics* (*Šulič*), *Skaper* (*Škaper*), *Mukics* (*Mukič*), *Ropos* (*Ropoš*), *Csuk* (*Čuk*), *Szukics* (*Sukič*), *Rogán* (*Rogan*), *Doncsecz* (*Dončec*), *Merkli*, *Domiter*, *Holec*, *Császár* (*Časar*). Najpogostejša osebna imena so *Mária* (*Marija*) in *Anna* (*Ana*), *József* (*Jožef*) in *Ferenc* (*Franc*).

Hišna imena se tvorijo s pomočjo pridevniških obrazil *-ini*, *-ovi*, *-ski*. Nastajajo na osnovi osebnih imen (*Kálmanovi*, *Štévakni*, *Ívanovi*, *Ábrahamovi*, *Ížakovi*), iz priimkov (*Bédekini*, *Čúkini*), kažejo na socialni status prednikov (*Gospóudini*, *Grófoski*, *Póposki*) ali narodnost: *Rovát*, *Talán*, *Túrek*, *Törk*. Večina spominja na različne poklice (iz narečne slovenščine: *Djágarski*, *Tišlarski*, *Žnindarni*, *Kolárini*, *Žipánini*, *Zvonárski*, *Mlínarski*, *Kmétini*, *Kálcini*, *Ločárini*, *Čeměsterni*). Vzdevek se daje osebi po kaki značilnosti in je lahko ljubkoven, posmehljiv ali žaljiv (*Ínci*, *Kústi*, *Pújči*). Slednji se uporabljajo le v odsotnosti osebe.

Posamične hiše so tvorile v vsaki raztreseni vasi skupine hiš (*króšeu*), ki so se do danes ohranile le na Gornjem Seniku. Večina skupin hiš nosi ime po prvem lastniku posestva (*Čeměsterin króšeo*, *Čúkin króšeo*, *Divícin króšeo*).

Viri in literatura

- Kalász, Elek, *A szentgotthárdi apátság birtokviszonyai és a ciszterci gazdálkodás a középkorban (Posestne razmere monoštrske opatije in gospodarstvo cistercijancev v srednjem veku)*, Budapest 1932.
- Benkő, Loránd (ur.), *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára III*, Budapest 1976. (Zgodovinsko-etimološki slovar madžarskega jezika.)
- Kozar-Mukič, Marija, *Felsőszölnök, A szlovének életmódja a huszadik században, Monográfiák. = Gornji Senik, Način življenja Slovencev v dvajsetem stoletju*, Monografije, Szombathely – Ljubljana 1988.
- Marija Kozar, *Etnološki slovar Slovencev na Madžarskem = A magyarországi szlovének néprajzi szótára*, Monošter – Szombathely 1996.
- Slovenska hišna imena, Etnologija Slovencev na Madžarskem 2*, zbornik, ur. Marija Kozar, Budimpešta 1999, 165–169.